

C R O N I C A

Cărți, conferințe, congrese, expoziții

MEMORII REGEȘTI. — Literatura noastră s'a îmbogățit cu o nouă fântână de informație asupra sufletului omenesc și a stărilor de lucruri din lume și din țară. Mă gândesc la cele două volume de amintiri ale Reginei Maria, care au să fie urmate cel puțin de încă unul. Faptul că au fost scrise în limba literară a autoarei și că noi nu le citim decât în transcrierea făcută de d-ra Margareta Miller-Verghy, le ia numai din prospețimea și din scrierile ascuțite ale originalului, dar nu le înstrăinează.

Toți cei cari le-au urmărit ca mine, încă de când ieșeau în fascicule într'o revistă mare americană, abia așteptând dela săptămână la săptămână mănunchiul de flori ale trecutului împărțit de aceeași mână regală, trebuie să fi avut o impresie la fel. Aci era un mare capitol al istoriei noastre, început tainic prin depărtate rădăcini, și nicăieri ea n'avea să se oglindească mai răscolitoare și mai adâncă. Lumea întâilor pagini apărea necunoscută, ca un cer cu stele de pe altă hemisferă. Dar acest cer, cu palpăirea lui de focuri străine, se pregătea numai, ca într'un prolog, pentru lucefărul căruia trebuia să-i fie cadru.

Istoria vieții mele (ed. „Adevărul“, *Story of my life*) e făcută din nenumărate uimiri.

Ceea ce izbește întâiu e belșugul de amănunte și siguranța lor, încă din anii cei mai cruzi ai copilăriei și în legătură cu atâtea fapte și fapte, mai mărunte sau mai însemnate. Nu putem fi numai înaintea unei puteri cu totul deosebite de aducere aminte. Trebuie să fie vorba de însemnări făcute aproape zi cu zi, prin care scriitoarea n'a avut decât să treacă, atunci când s'a hotărât să dea aceste memorii, pentru ca toate întâmplările și oamenii acoperiți de cenușa anilor să se aprindă de vieața de odinioară. Știu că de câte ori regeasca autoare amintește de volumul care are să vie, cu istoria războiului nostru, Ea arată că redactarea propriu zisă n'are să-I fie nicidecum grea, pentrucă e în stăpânirea notelor luate în fiecare zi. Are să fie vorba de cele mai multe ori de o simplă transcriere, cu tot freamțul de atunci. Când se uită astăzi îndărăt, singură nu-și poate opri uimirea, cum mai era în stare, la capătul unei zile, nu numai încărcată de treburi de tot felul, dar adesea de griji, de nesiguranțe și de trăsnete, cu primejdia de toate părțile,

chiar a unei plecări în necunoscut, unde mai găsea puterea să-și însemne, cu aceeași băgare de seamă, adesea după unu sau două noptea, tot ce auzise și văzuse, oamenii pe care-i întâlnește, dezastrelor sau speranțele dela orizont? Această refacere pentru sine a vieții trăite, fragmentar, ca un argintar mi-gălos, dă la iveală o întregă filosofie, nu înțelepciune de carte strânsă prin îngurgitări bibliografice, ci înțelegere și prețuire intuitivă a existenței. Lumina de umor, alături de care nu se putea să nu țâșnească pe alocuri lumina de înduioșare, în care se scaldă cele mai multe episoade și apariții, nu trebuie să înșele. Autoarea nu privește toată această frământare numai ca un spectacol, dintr'un balcon așezat cât mai sus deasupra lui și gătită în rochie de serbare. Durerile care țipă uneori acolo sunt ale Ei, ca și șoaptele de bucurie.

Pentrucă o altă uimire e tocmai aceasta: literata și ființa omenească nu s'au lăsat încătușate de îndatoririle și ferilele frunții încoronate. Ea a scris de dragul documentului și al scrisului. Chiar când știrile despre anumiți oameni, cuprinși în carte, și pe care le avem din altă parte, îi arată mai bine sau mai rău pentru ei decât aci, felul nou în care sunt văzuți, se împletește atât de firesc și de deplin cu toată atmosfera și prin urmare cu personalitatea cărții, încât ca în romane, primim rodul imaginației drept mai veridic, și lăsăm pe al doilea plan realitatea. Ochiul care observă pentru noi și numai el vede, ca în tragediile clasice, când ni se povestește cu toată participarea de nervi a actorului un episod petrecut îndărătul scenei, e un ochiu de încredere. Tot ce femeiește și artistic putea să dea ca agerime și ca știință a expunerii o asemenea compoziție, umple pagină după pagină și face farmecul rar al întregii lucrări. Cred că nu mă înșel, după ce am citit aproape tot ce a tipărit Regina Maria și uneori am avut însumi nemeritata cinste să pui în românește unele bucăți, când sunt de părere că ne aflăm în fața celei mai vioae, mai bine scrise și mai omenești dintre operele Ei.

Titlul românesc, mai mult decât cel original, *Poveste la noi și Istorie dincolo*, e poate mai aproape de înțelesul cel adânc al acestor memorii. Cu toată lumea de capete încoronate, o adevărată Curte dela Erfurt, care își trimite rând pe rând

personagiile, dacă nu datorită chiar ei, după atâta cascadă de tronuri adusă de războiu, făptura de lumină a scriitoarei, trecând multă vreme neștiutoare de menirile Ei de-a-curmezișul acestei fierberii, are un înțeles și o vrajă de legendă. Istoria adevărată se schimbă într-o poveste depărtată, cu tragedii bizantine de dinastia rusești, cu măreție liniștită de regalitate engleză, cu avânt necruțător de principii germani porniți pe căile gloriei. Glasul povestește liniștit mai departe. Făptura de lumină trece cu pași de legendă. E povestea vieții Ei, dar e și povestea Europei și a unei întregi lumi prăbușite sub cismele grele ale istoriei.

IN CÂMPUL OBIECTIVULUI. — Arta fotografiei începe până într'atât să fie la îndemâna tuturor, încât fără să vreau, când iau condeiul să scriu despre asociația de amatori alcătuită de curând, ca s'o ajute, îmi vine în minte intrarea în materie a altui biet suflet aflat înaintea unui subiect tot așa de cunoscut. Trebuind să spună ceva despre fabrica de hârtie din Bușteni, care mi se pare că a împlinit cincizeci de ani, el pune la orizontul studiului, zidul cel mare al Chinei și arată cum peste acest zid a fost silită să treacă hârtia ca să ajungă în Europa. Este oarecare depărtare între județul Prahova și Imperiul Ceresc, dar puntea era trasă și subiectul putea să umble.

La fel mă gândesc și eu când vreau să scriu despre arta fotografiei, la Infantele lui Velazquez și văd Spania de aur a secolului XVI-lea și drumurile grele de poștă între Curtea din Madrid și alte curți europene.

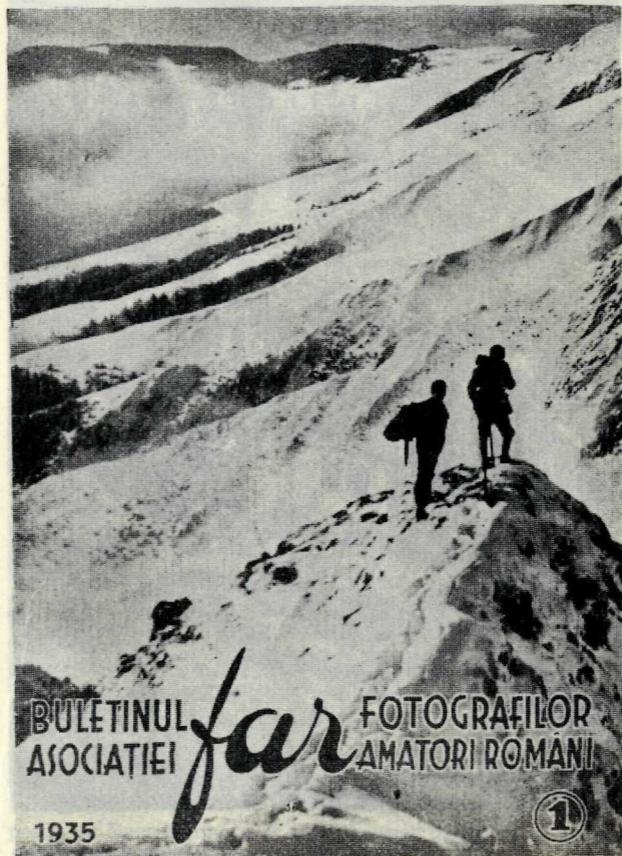
Atâtea din acele portrete au fost făcute numai pentru ca principii buni de înșurătoare să-și poată da seama cum arată fetele încoronate cari li se pregăteau. Astăzi această sarcină se lasă unui fotograf furnizor al Curții Regale. Camera obscură s'a înfipt într'o bună zi pe terenul picturii și al desenului, silindu-le să dea îndărăt, dar în același timp să-și revadă scopurile și să se adâncească. Infierbântații fotografiei, ai celei negre și mai ales ai celei colorate, au putut să creadă că au desființat pictura și desenul. Ei dăduseră numai naștere unei arte cu legile și domeniul propriu și veniseră în ajutor celorlalte arte, mai mult decât le păgubiseră.

Fotografia, acest scris cu lumină, cum îi spune numele grecesc, s'a schimbat astăzi într'un mijloc de informare directă cum nu cunoaștem un al doilea. În lumea știrilor fotograful reporter e o apariție și o specialitate fără care nu se mai poate închîpui vieța modernă. Ilustrația fotografică a pătruns în toate ziarele. Revistele ilustrate, atât de căutate în zilele noastre, nu trăesc decât prin fotografie.

Fotografia ca mijloc de documentare e aproape o metodă în sine de cercetare științifică sau tehnică. Chiar la noi, un serviciu special din aviație urmărește să fotografieze din sbor întreaga țară, nu numai pentru ciudățenia și bucuria privirii de sus în jos a lumii, pe care eram obișnuiți s'o privim până acum din față, ci pentru o mai sigură, mai repede și mai puțin costisitoare cadastrare a țării. Arhitectura, artele plastice, istoria nu se mai pot lipsi de fotografie. Am început să avem biblioteci întregi de cărți foarte rare, în exemplare fotografiate pagină cu pagină și legate aidoma originalelor.

Fotografia a trecut mai departe și a năzuit ca și arta să existe în afară de folosul pe care îl putea aduce. A ajuns adică ea însăși o artă. Partea de instrument și de tehnică, aceeași pentru toți și putând să dea rezultate asemănătoare la o întrebuintare

normală, a început să servească într'adevăr numai ca un instrument și ca o tehnică pentru scopuri mai înalte, în mâinile înzestrate ale unor artiști, la fel ca vioara, culorile sau cerneala și condeiul, în mâinile unor mari virtuozii, pictori sau poeți. Datorită simfului de frumos al operatorului, fotografia a putut să prindă un moment sau un efect de lumină, care-i erau cu totul personale, și datorită unor perfecționări neîntrecute de material și prelucrare, obiectiv, clișeu, ape, hârtie, lucrarea lui a ieșit o creație fără pereche și ușor recunoscută. Sunt fotografi și ateliere sub ale căror fotografii poți să pui numaidecât un

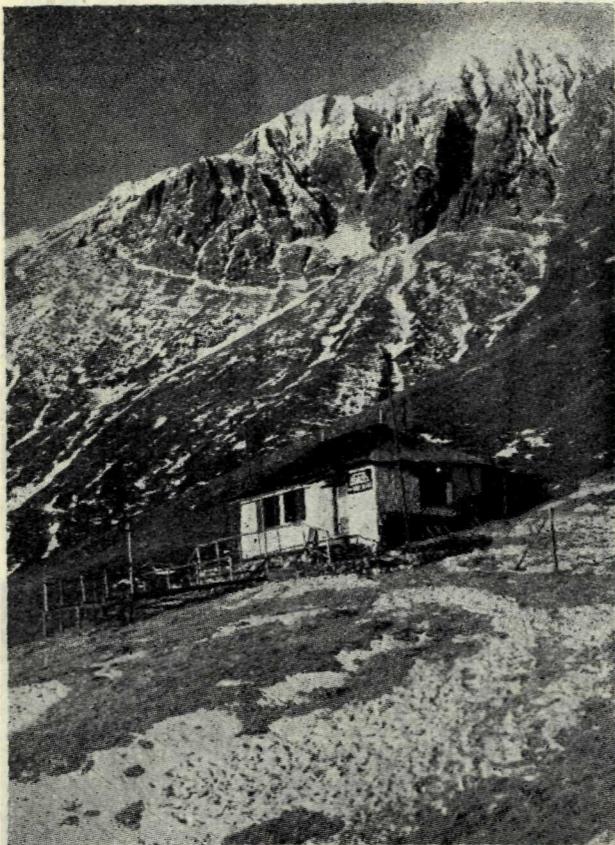
Coperta „Buletinului Asociației Fotografilor Amatori“

nume. Expozițiile de fotografii artistice își au publicul lor tot atât de pățimas, dacă nu mai mult, ca și orice expoziție de arte plastice.

De aceea, orice organizare care caută să dea în România fotografiei însemnătatea, dezvoltarea și felurimea de scopuri schițate în fugă mai sus, trebuie să ne fie bine venită. Ea e vrednică de tot sprijinul. Aș zice chiar că semnul cel mai convingător al dreptului la acest sprijin, e felul cum începe să lucreze. Nicio asociație nu e mai chemată să aibă o revistă, prin care poate să arate cu vorba sau cu fapta ce urmărește, ca Asociația fotografilor amatori. Ceea ce-i leagă pe membri, nu sunt nici interese profesionale, nici un cuvânt de ordine de grup artistic. Ei s'au adunat împreună numai din iubire față de arta lor. Întâiul lor scop e să câștige în jurul ei, arătând-o în cea mai frumoasă lumină, cât mai multă iubire.

„Buletinul Asociației“ de curând ieșit, are această sarcină. Din grija redacțională și tehnică pusă la alcătuirea lui, avem cele mai bune nădejdi că are să și-o ducă la capăt cu vrednicie.

VATRA BUCUREȘTIILOR. — Bucureștiul nu e pentru țară numai un centru administrativ; această însușire a lui a îngrămadit aci atâtea autorități publice cu palatele și cu multele lor zeci de mii de funcționari, care-i dau ca un adevărat cadru și o adevărată armătură. El nu e nici numai un centru

Din «Buletinul Fotografilor»

Casa de adăpost de pe Piatra Craiului a Societății de turism A. D. M. I. R.

economic, strâns într'o cingătoare de fabrici și de case comerciale, care-l fac să clocească de viața și de problemele altor multe zeci de mii de lucrători și de funcționari comerciali și-i împrumută înfățișarea de mare oraș industrial. El nu e nici numai un centru cultural, cu cele mai numeroase și mai înalte așezăminte de cultură și cu toată strălucirea și atracția de care ele se înconjoară. De n'am aminti decât cei peste 30.000 de studenți bucureșteni, cele câteva mii de profesori superiori, cetatea universitară, bibliotecile, laboratoarele, clinicile legate de activitatea lor. Bucureștiul e în aceeași măsură un centru turistic, cel mai puternic pe care îl are țara. Niciun alt loc de pe pământul românesc, nici dela munte nici dela mare, nu primește într'un an mai mulți călători decât el. E un fel de casă de oaspeți a României. Ea trebuie să fie pregătită pentru

un asemenea rost și să aibă toate elementele lui. Din ce e alcătuit acest București turistic?

Două chemări pun în mișcare pe turist, din orice timp și din orice loc: frumusețea mediului geografic și fama unor mari valori culturale. Când cele două condiții se nemeresc întrunite ne găsim înaintea regiunilor de mare turism. Țara care-l întrupează mai bine și a dat naștere în alte secole și mai ales în secolul al XVIII-lea turismului european, este Italia. Alături de desfătarea mărilor ei, de măreția munților și de minunea fenomenelor naturale ale Vezuviului și ale Etnei, după cum veneai pe apă sau pe uscat, te întâmpinau ruinele antichității sau tot farmecul operelor Renașterii.

Dacă cercetăm Bucureștiul din punctul de vedere al așezării geografice, el s'ar părea că n'are niciun drept la luare aminte. Atâția l-au osândit și l-ar vrea în altă parte. Mediul geografic ar fi merit mai curând să depărteze, decât să ispitească pe drumeț. Un șes ars de soare vara și bătut de viscole iarna, chiar în miezul climatului nostru extrem continental, cu un biet șanț de apă măloasă mai mult decât un râu, care-i brăzdează întinderea, înseamnă o destul de săracă vatră pentru un mare oraș. Strămoșii noștri, cari au știut, cu un ochiu sigur, să aleagă cele mai frumoase colțuri pentru orașele lor de scaun sau pentru mănăstirile unde trebuiau să le odihnească rămășițele, ar fi călcat cu stângul atunci când s'au oprit aici ca să înființeze Cetatea Dâmboviței. Să cercetăm puțin temeiul acestor ponoase, care plouă din toate părțile.

Ceea ce rămâne adevărat și nu se poate schimba din tot ce se spune, e că Bucureștiul e un oraș de șes. Cele mai multe capitale, începând cu Egiptul și trecând pe la Babilon, aveau însă același caracter și ascultau de o lege de dezvoltare a marilor metropole de care a ascultat și Bucureștiul: ușurința circulației și a legăturilor de tot felul, mijloace de viață unei mari populații înconjurătoare. Cele mai de seamă țări ale Europei se găsesc în împrejurări foarte asemănătoare. Capitalele unora din ele n'au alături nici cel puțin cursul unui mare fluviu. Este față de ele, Bucureștiul într'adevăr atât de urit cuibărit?

Lucru sigur e că orașul a fost mai frumos așezat și înconjurat în trecut decât astăzi. Un secol întreg Bucureștenii s'au ostent, nu numai să distrugă din pitoresc și din poezie, dar chiar să schimbe aproape cu totul înfățișarea acestei părți de lume. N'avem decât să cetim paginile uimite și mișcate ale unui călător străin, care poposea întâia oară la Curtea Domnului Țării Românești, ca să ne dăm numai-decât seama despre aceasta. Pânza de pădure în care ne găseam cuprinși putea să fie rărită, fără să fie rasă, cum s'a întâmplat, atâtea colțuri să fie păstrate în loc să fie lăsate să se macine și să se piardă. Dâmbovița și toate râurile dela răsărit și apus de ea, din Ialomița până în Argeș, aduc la vale cu ele, între două băragane, un adevărat raiu de verdeață și de flori. Strămoșii, cu ochiul lor sigur, de care vorbeam, au știut să deosebească în mijlocul lui punctele de frumusețe și să așeze acolo conace de odihnă sau mănăstiri. Cine ar mai fi cunoscut și ar fi bănuțit chiar, ce prispă desfătată se găsea în marginea Colentinei, în pădurile Mogoșoaiei, dacă marele Constantin Brâncoveanu, Domnul artist, nu-și așeza tocmai acolo castelul lui cu cerdacuri cu stâlpi săpași, deasupra lacului, ca un palat venețian? Satul, așa cum s'a dezvoltat sub noi în secolul administrativ, de o parte și de alta a drumului, înghesuit, mărunț și pieziș, a ascuns treptat și ascunde

și acum această încântare pentru ochi. Ar fi fost de ajuns să se lase castelul să se surpe cu totul, cum a fost în primejdie, și stăvilarele care fac balta să se strice, pentru ca una din cele mai măndre priveliști de șes, nu numai dela noi, să se piardă pentru totdeauna. Același lucru se poate spune despre bisericuța Fundeniei Doamnei, despre mănăstirea Pantelimon sau Cernica sau despre o casă atât de fermecată, împreună cu vederea ei fără pereche asupra luncii Dâmboviței și a Bucureștiului, din malul înalt și păduros unde e înfiptă, a conacului Romalo, dela Leurdeni, la doi pași de noi. Cine a străbătut cu piciorul, lăsând șoseaua și căutând potecile prin păduri sau pe lângă bălți și gârle, tot câmpul atât de felurit și de accidentat, în al cărui miez și-a tras străzile și și-a zidit casele Capitala României, are altă părere, decât cea obișnuită și atât de rar controlată prin sine însuși, despre București și cadrul lui geografic.

În acest cadru geografic omul e dator, atunci când se așează în mijlocul lui cu atâtea puteri de inițiativă, să scoată în vedere, să păstreze și să crească tot ceea ce e caracteristic și frumos. E vorba de o spiritualizare a cadrului geografic, pe care omul și-l alege ca adăpost pentru multe secole. Grădinile Semiramidei s'au risipit de mult și palatele asire și caldee nu mai sunt decât niște gorgane pustii, în care dacă sapi dai de strălucirea trecutului; odată cu plecarea omului au decăzut și s'au urfîț și locurile. E destul să scormonim, nu în gorgane asire, ci în câte o scrisoare a lui Ion Ghica despre Vechiul București, ca să descoperim, cu inima măhnită, întâmplări asemănătoare și privindu-ne. Abia de curând s'a înțeles acest adevăr și după atât prăpăd în împrejurimile Bucureștiului, a venit ca o desmeticire. Atâția s'a trezit atunci că acest București nu e chiar atât de nedăruit ca așezare și ca vecinătăți. Să amintesc numai două începuturi, care stau astăzi la îndemână, ca dovezi convingătoare pentru oricine: Snagovul mai depărtat, lăsat până sunt câțiva ani în paragină, parcă dela Vlad Țepeș, iar mai aproape Pădurea Băneșei, cu cele mai frumoase apusuri de soare de câmpie și cântece de păsări. După pilda lor s'a desfundat de curând frumoasa pădure dela Pusnicu, la care noi, când o umblam mai sălbătăcită decât e astăzi, îi ziceam Pădurea Brăneștilor sau a Pasării, și s'au făcut lucrările, păcat că întrerupte, din pădurea Comanei, foarte potrivită să ajungă, acum când se află în marginea șoselei asfaltate a Giurguiului, un al doilea Snagov.

Iar îmbunătățirile, ca niște scoateri din moloz ale unor clădiri prețioase, pot să cuprindă și ținuturi mai apropiate, decât atâtea care așteaptă pe margini o deșteptare de luare aminte așijderea.

Bucureștiul însuși e plin de puțințe. Cred că nu e rău să citez dintr'un articol scris despre «Drumeție» în «Idea Europeană» încă din 1923, când atâtea lucruri începute și chiar desăvârșite astăzi, păreau o îndrăzneală numai să fie vizate, pentru că de discutat nu le discuta nimeni: «Cum pot să fie un imbold de excursii, să zicem, împrejurimile Bucureștiului, unde se tescuește o îngrămădire omenească de mai bine de o jumătate de milion de oameni? Atâția scapă și acum din cerc, pentru că sunt dârji și îndrăznesc. Dar cei mai mulți nu se mișcă. Nimeni n'ajută și comuna, cu brațele pline de alte însărcinări, peste puterile ei și numai acestea, nu începe nimic. Când a vorbit odată de un loc de plimbare, a pomenit Snagovul, cu lacul lui de 12 kilometri, cu insula și pădurile. Dar Snagovul

e aproape la 40 de kilometri de București și chiar o linie de tramvai până acolo, prea lungă și prea scumpă, n'ar atrage decât tot pe câțiva. Iar aceștia câțiva s'ar întâmpla să fie, cum e firesc, tocmai cei ce s'ar fi dus oricum undeva. Cei mulți ar rămâne tot părăsiți.

Bucureștii au însă aici, la doi pași, puțințe care acum sunt nesocotite. Folosite, ele ar fi într'adevăr o scăpare de o mare pedeapsă pentru mii și zeci de mii, iar pentru autoritatea publică, o împlinire de datorie, care se poate amâna, spre paguba și a bunului ei nume și a atâtor ființe, dar nu înlătura. Începând dela Ciurel, prin locuri pe unde azi aburește acru gunoiul și bălegarul și se cascade gropile, până la Roșu și la Chiajna, malul Dâmboviței se înalță mareț, deasupra luncilor și a pintenilor de măguri pe care e așezat Bucureștiul. Zarea de acolo se menține mereu păduroasă, cu pâlcurile rare de copaci din vale, unite de sus pentru ochi într'o pânză, și cu geana posomorită din fund, a pădurii Mogoșoia. Râul șerpuieste albastrii dedesubt. Malul însuși e plin de firide sau de căldări întinse, acum căzând prăpăstios în linie dreaptă, dela 15 sau 20 de metri în apă și acum teșindu-se și acoperindu-se de pomi și tufișuri. Te crezi uneori la deal, nu pe pătura de lut ierbos a șesului muntean. Iar de pretutindeni orașul se vede panoramic și miniaturat cu coșurile lui de fum, la margine, și cu palatele sub cupole și acoperișuri ciudate, în mijloc. Toată această fâșie de loc, pe o lungime de 5, 6 kilometri, până către Dragomirești, încălecând fosta cingătoare a forturilor, s'ar putea schimba cu ușoare plantații, așezări de poteci, ridicare de adăposturi și săpare a unui luminiș de apă pentru plutit de mică adâncime, într'o neasemănată grădină naturală de plimbare.

Același lucru se poate spune despre tot cursul Colentinei, încă dela Buciumeni-Buftea, pe sub palatul lui Brâncoveanu, zăvorît într'un parc oprit drumeților, până la Fierăstrău, Floreasca și către Dobroești, Plumbuita și pădurea dela Pantelimon, Pasărea și Cernica. Azi nu întâlnești acolo decât noroiu, duhoare de baltă stătută, găuri cu stârvuri însângerate de cai jupuiți, în al căror deșert rod câinii sălbăcițiți, fâgașuri proaste de căruță, zalhanale, porcării și patru strălucite monumente. E un ținut ca zidit anume să fie un singur parc, brăzdat de drumuri, întrerupt din loc în loc de case sau de fabrici între pomi, cu lacurile înnoite și putând curge unul în altul pentru plutit kilometri cu luntrea.»

Toate orașele mari au scos din cadrul lor geografic tot ce el putea da și mai mult decât putea, prin intervenția creatoare a mâinii omenești. Noi, până nu ne vom încinge la această muncă n'avem dreptul să ne plângem de niște închipuite neajunsuri ale așezării Bucureștiului. Orașul, din acest punct de vedere, nici nu e încă propriu vorbind așezat, ci numai descărcat din căruțe și poposit, pe un loc desgolit în grabă de podobele lui firești, pentru ca să ne poată încăpea. Frumusețile lui câte s'au păstrat, ispătesc pe drumeț cu un farmec vechiu, făcut din frânturi de Vlăsii, din văi și lacuri care nu duc nicăieri, din vedenia deodată, în zarea curată, a munților albaștri încondeiați de soare, din glasul de liniște al câmpiei, care de nicăieri nu se aude și nu pătrunde mai adânc.

Dar o capitală de țară nu atrage și mai cu seamă nu ține numai prin ceea ce poate să dea cadrul ei geografic. Acest cadru geografic însuși nu rămâne în starea de natură. Am văzut că omul intervine, într'un fel sau altul, ca să-l pună

în vedere și să-l înfrumusețeze. Această intervenție e o faptă de cultură. Creațiile și manifestările culturale de ordin propriu zis spiritual, în afară de cele de ordin material, alcătuiesc laolaltă cadrul cultural. Cadrul cultural chiamă tot atât de puternic, dacă nu mai mult chiar decât cadrul geografic. El trebuie organizat cu o grijă asemenea, prin îmbogățire și întregire a ceea ce lipsește și prin luarea tuturor măsurilor ca să fie cât mai ușor pus la îndemână sau ca să apară cât mai strălucit, celor alergați de aproape sau de departe, ca să-l vadă. E destul, dacă aduc aminte în sprijin, că Americanii, cari privesc de sus nu numai Europa, dar și Anglia, țara de baștină, pentru utilajul lor înapoiat și lipsa de îndrăzneală în întreprinderi, nu se pot opri să nu treacă prin Londra, privită ca metropola anglo-saxonă, aristocratică, plină de trecut și sigură de sine, cu sfiata abia ascunsă a unei rude mai tinere și ajunse, față de vechiul părinte al familiei, rămas acasă, în datinele de demult. Ceva din această faimă de nobleță trebuie să încerce s'o aibă orice capitală între celelalte localități și provincii ale țării. Muzeele, teatrele, academiile, societățile de literați și de oameni de știință, cursurile, conferințele, corurile și orchestrele, bibliotecile, ziarele, librăriile, stadioanele și câmpurile de alergare, bazinele de înot și vieața străzii, trebuie să aibă acel caracter propriu care alcătuește atmosfera unui oraș, leagă pentru totdeauna de el pe băștinași și-i face să suspine pe ceilalți. Să suspine și să dorească să se întoarcă.

Pentru București, datorită să ajungă un centru de atracție spirituală a toată țara, e îndoită. Nu e vorba numai de crearea unei mișcări obișnuite de turiști. România s'a sporit de curând cu toate pământurile robite de veacuri. La Români cari se învățaseră de mai multă vreme să trăiască împreună și liberi, unificați, nu numai în suflet, dar și în formele externe de viață, s'au adaus Români, de o parte, dar mai cu seamă mădularele altor naționalități, de altă parte, cari veneau cu amintirea și uneori cu prestigiul unor culturi străine și al unor capitale strălucite. Intre puterile care lucrează pentru o apropiere și o câștigare cât mai repede a lor, Bucureștiul trebuie să aibă un loc de frunte. El a făcut în această privință și până acum foarte mult. Imi aduc aminte că în trenurile care abia se porniseră după încheierea păcii, cu o populație amestecată și înghesuită și cu opriri la orice slabă coastă, pentru că pu-

terile locomotivei n'ajungeau, se revărsau adevărate valuri de oameni, mai ales din părțile de miazănoapte și de apus ale Ardealului, ca să vadă Bucureștiul. Nu erau numai intelectuali sau alți membri ai clasei mijlocii, dar și destui țărani, cari avuseseră grijă, ca să-și țină zilele și să se poată întoarce cu ceva cumpărături acasă, să aducă în desagi, pentru desfacere, în acest târg depărtat de miraj, tot felul de produse ale satului, dela găini și porci vii, luați chiar în vagon, până la slană, pânză și velințe. Bucureștiul începuse să lucreze. Nu e nevoie să se mai spună ce a făcut el de atunci încocoace și câtă parte are în străduințele de apropiere spirituală, de unificare și de românizare, pe care țara le cheltuiește de șaisprezece ani. El trebuie menținut și întărit în acest rost înalt.

Bucureștiul trebuie ajutat pe toate căile să ajungă o imagine a tot ce cultura românească a putut să creeze mai propriu, în ordinea materială ca și în ordinea spirituală. Călătorul care vine în Capitala țării, atât din hotarele ei ca și din străinătate, să știe că află aici, și să poată afla, această imagine, pe care s'o poarte cu sine, cel dintâi ca o amintire de putere și de mândrie, iar celălalt ca o dovadă de siliințele noastre culturale și de caracterul original al culturii românești. Dacă marile personalități, marile descoperiri științifice și marile curente de idei nu pot fi stărnite de nicio voință sau înlesnire materială, ele pot însă, prin această voință și înlesnire materială, să aibă create toate împrejurările prielnice ale unei înfloriri. Așezămintele și înzestrarea materială rămân în întregime în puterea și în datoria noastră. Ele trebuie date cât mai curând, după un plan care să le asigure o apariție și existență organică. În sine, toate aceste așezăminte și toată această viață își împlinesc fiecare niște meniri foarte speciale, dar, împreună și prin resfrângere socială, ele înfățișează acel cadru cultural din care se hrănește mai cu seamă turismul de astăzi, doritor poate în mai mică măsură de frumuseți naturale, cât de lărgire de orizont, de cunoaștere și de interese spirituale. Bucureștiul nu e destul de pregătit pentru această sarcină, deși începuturile sunt puse și îmbunătățirile sunt neîntrerupte. El trebuie să se încordeze cât mai curând într'o sfortare maximă. Prea sunt mari foloasele, care ar veni de pe urma acestei sfortări, pentru ca ea să mai întârzie.

INSTITUTUL SOCIAL ROMÂN

POLITICA CULTURII (N. Iorga, G. Brătianu, Dragoș Protopopescu, N. Bagdasar, M. Sanielevici, Al. Cludian, P. P. Panaitescu, Traian Brăileanu, D. I. Suchianu, G. G. Antonescu, M. Ralea, F. Ștefănescu-Goangă, C. Kirișescu, C. Rădulescu-Motru, G. Ionescu-Sisești, V. Vâlcovici, Paul Negulescu, V. N. Madgearu, P. Andrei, Mircea Djuvara, I. Petrovici, E. Racoviță, Emanoil Bucuța, I. Simionescu, Ion Marin Sadoveanu, G. Breazul, Tudor Vianu, Eugen Filoti, Fr. Müller, D. Gusti) 558 pag. Lei 400.

TRANSILVANIA BANATUL, CRIȘANA, MARAMUREȘUL 1918—1928

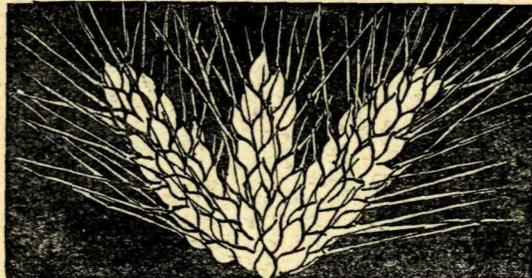
O monografie puternică a pământurilor românești alipite țării prin hotărîrea Adunării dela Alba-Iulia, cu prilejul împlinirii a zece ani dela acest fapt. Scrisă de cei mai buni cunoscători ai problemelor și îmbrățișând toate domeniile, istoric, cosmologic, economic, etnografic și social, administrativ, cultural, 1582 de pagini în trei mari volume, cu nenumărate planșe în afară de text, diagrame, hărți, ilustrații, reproduceri colorate.

Prețul celor trei volume 2000 lei (la administrația «Boabelor de Grâu»)

Vor apărea în curând în editura *Boabe de Grâu* și în conlucrare cu P. E. N. clubul român:

SĂLIȘTENCELE, Povestire de *Coloman Mikszath*
din ungurește de *A. Todor*, cu desene de *Demian*.

Din cuprinsul numerelor viitoare: Biblioteca Brukenthal; Muzeul Societății transilvane de Științe Naturale din Sibiu; Bathyanacum din Alba Iulia; Colegiul Bethlen din Aiud; Școala de arhitectură din București; Conservatorul din București; Școala de arte frumoase din București; Școala Centrală de fete din București; Colecția de artă dr. I. Cantacuzino; Fabrica de hârtie Bușteni; Așezămintele muncitorești; Societatea Scriitorilor Români (S. S. R.); Societatea femeilor ortodoxe; Cercetășia; S. K. V. Societatea carpatină ardeleană; Liga Navală; Muzeul de artă bisericească; Colecția dr. I. Cantacuzino dela Muzeul Toma Stelian; Muzeul Țării din Cernăuți; Arhivele Statului din Chișinău; Muzeul săcuiesc din Sfântu Gheorghe; Muzeul Geologic; Coloana Traiană; Sarmisegetuza; Adam Klissi; Castelul Mogoșoaia; Castelul Kemeny de pe Mureș; Conacul Ciocănești; Cetățile țărănești săsești; Mitropolia din București; Catedrala metropolitană din Sibiu; Palatul metropolitan din Cernăuți; Biserica românească din Sofia; Turnu-Severin; Delta; Valea Prahovei; Dunărea noastră; Piatra Craiului; Mangalia; Un sat din Basarabia (Cornova); Un sat din Dobrogea (Ezibei); Copacul românesc.

PUBLICAȚIILE EDUCAȚIEI POPORULUI

B O A B E D E G R Â U

Revistă ilustrată lunară de cultură

REDAȚIA: DIRECȚIA EDUCAȚIEI POPORULUI

BUCUREȘTI II. — Strada General Berthelot Nr. 28

ADMINISTRAȚIA: IMPRIMERIA NAȚIONALĂ

BUCUREȘTI V. — Calea Șerban Vodă Nr. 133—135

ABONAMENTUL ANUAL 280 LEI. — UN NUMĂR 25 LEI

NOȚI LA HANUL DIN ANTIMOVO

cronică-roman de *Jordan Iovcov*, din bulgărește

de *V. C. Hrisicu*, cu desene de *I. Teodorescu-Sion*.

202 PAGINI, PREȚUL 50 LEI

S T Â N C A R O Ș I E

ROMANUL FOTINIEI SANDRIS, de *GR. XENOPOULOS*,

din grecește de *ANTON MISTACHIDE*, cu desene de *I. TEODORESCU-SION*,

230 PAGINI, PREȚUL 50 LEI

R U V A

INTRE DOUĂ LUMI

DOUĂ ROMANE MACEDONENE DE *MARCU BEZA*,

CU REPRODUCERI DUPĂ CĂLĂTORI VECHI ENGLEZI,

183 PAGINI, PREȚUL 50 LEI

CATALOGUL BIBLIOTECII POPULARE

CU UN CUVÂNT ÎNAINTE DE *D. GUSTI*, 112 PAGINI, 20 LEI

PROGRAM DE LUCRU

PENTRU

ACȚIUNEA CULTURALĂ

CU UN CUVÂNT ÎNAINTE DE *D. GUSTI*, 131 PAGINI, 20 LEI

ALEXANDRU-CEL-BUN

LA CINCI SUTE DE ANI DELA MOARTEA LUI

DE *P. P. PANAITESCU*, 20 LEI

PREȚUL LEI 25

MONITORUL OFICIAL
ȘI IMPRIMERIILE STATULUI
IMPRIMERIA NAȚIONALĂ
BUCUREȘTI 1935